SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
Пам'ятаймо про Україну!
VOL. XCVIII. No. 112. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 14, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го ЧЕРВНЯ 1991 Ч. 112. РІК XCVIII.

В УКРАЇНІ ВШАНУВАЛИ ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ

Лондон. — На заклик багатьох організацій — СНУМ, Братства св. Володимира, молодіжного товариства „Спадщина", Української Міжпартійної Асамблеї та багатьох інших, українська спільнота в західних областях України, особливо на Львівщині, гідно пом'янула і вшанувала пам'ять полковника Січових Стрільців (київських), голову УВО і ОУН Євгена Коновальця з нагоди 53-ої річниці з дня його вбивства у Роттердамі, Голляндія.

В неділю, 19-го травня, в селі Зашків, в якому народився полк. Є. Коновалець, відбувся мітинг-реквієм в його пам'ять. На відзначення до села приїхала чисельна делегація Братства УПА, загін січовиків з Червонограду, представники Івано-Франківської області та громадяни Львова. Участь взяли майже всі мешканці Зашкова та Завадова, які об'єднані в одну парафію. Жалобна церемонія розпочалася Панахидою у церкві, яку відправив місцевий парох. Він зачитав кільканадцять прізвищ осіб із Зашкова і Завадова, які загинули в боротьбі за Україну. Парох також виголосив в церкві патріотичну проповідь.

Після Панахиди присутні зібралися на цвинтарі біля каплиці, у якій поховані о. Михайло з дружиною ,дідо і бабуня Е. Коновальця. Там відбувся мітинг, яким проводив голова червоноградського відділу Руху, член страйкового комітету, довголітній політв'язень, учасник Визвольних Змагань Василь Розлуцький. На мітингу виступали члени ОУН, комбатанти УПА, політв'язні, представники молоді та громади Зашкова. На закінчення присутні відспівали „Вічную пам'ять" дідам та батькам Коновальця та національний гимн. Голова сільради, організатор торжеств, Володимир Мандзяк, звернувся до присутніх надати допомогу у побудові музею та пам'ятника Є. Коновальцеві, які намічено відкрити з приводу сторіччя з дня його народження.

У четвер, 23-го травня, біля оперного театру у Львові п'ять священиків УГКЦеркви на чолі з о. Лесівим відправили Молебень і Панахиду, а о. Лесів виголосив проповідь і пригадав присутнім про геройчний шлях полковника та його боротьбу за Україну.

Після релігійних відправ була зформована колона, яка вирушила в похід вулицями Львова. Молодечі організації несли запалені смолоскити, масу української національної символіки та червоно-чорних прапорів. На мітингу під оперним театром виступали: Юрій Шухевич, голова УМА, його заступник Юрій Микольський, голова Клюбу прихильників Дмитра Донцова Андрій Шкіль. Промовці говорили про полк. Є. Коновальця, аналізували боротьбу і сучасну ситуацію в Україні, закликали присутніх іти слідами Коновальця та боротися за українську державу.

ПРО ТВОРИ І. ЧОЛГАНА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка та Об'єднання Українських Письменників „Слово" влаштовує тут літературний вечір з нагоди появи збірки творів Іларіона Чолгана „Дванадцять п'єс без одної", на якому проф. Валеріян Ревуцький, театрознавець, виголосить доповідь на тему „Злет і зникнення комедіографа І.Алексевича". На закінчення — слово автора І. Чолгана. Також можна буде набути книжку з автографом. Вечір відбудеться у суботу, 15-го червня, о год. 5-ій вечора в Домі НТШ, 63 Четверта авеню (між 9-ою і 10-ою вулицями). Після імпрези — кава і солодке.

Появилося нове число журналу „Рідна Школа"

Ню Йорк (ШР-П.Д.). — Появилося нове число журналу Шкільної Ради „Рідна Школа" за травень 1991 року. Головним редактором є д-р Євген Федоренко.

Це число присвячене 125-річчю з дня народження одного з найвидатніших українських істориків і найбільшого діяча українського національного відродження XX століття, Михайла Грушевського.

Журнал „Рідна Школа" є корисним для всіх, хто працює з українською молоддю, особливо в українському шкільництві.

Зміст журналу: „На пошану Михайла Грушевського" — Євген Федоренко; „В огні бурі" — Михайло Грушевський; „На переломі" — Михайло Грушевський"; „Удержавлення української мови в 1917-1921 роках" — Володимир Трембіцький; „Матерям присвячені" — Микола Вірний; „До 120-річчя Лесі Українки", „Шевченківське свято у Києві"; „Мета шкіл українознавства на поселеннях" — Надія Людмила Хойнацька; „Мовчуни" — Ганна Черінь; „Новий український словник для дітей" — Анатоль Вовк та інші матеріяли.

Відбулася конференція „Конверсія-91"

Київ (УНІАР). — Тут у четвер, 6-го червня, відбулася міжнародна конференція „Конверсія-91".

Віце-прем'єр України В. Антонов зачитав привітальне слово прем'єр-міністра Вітольда Фокіна, у якому викладено погляд уряду республіки на проблеми створення в Україні ефективної ринкової економіки. Для обговорення цієї проблеми на конференцію прибули заступник голови Верховної Ради України В. Гриньов, голова комісії з питань економічної реформи В.Пилипчук, голова комісії з питань базових галузей народного господарства В. Євтухов, голова підкомісії з питань конверсії В. Крючков, голова комісії з питань агропромислового комплексу О. Чепурний, голова підкомісії з питань надр і екології М. Гавриленко.

У праці форуму взяли учать міністри, головні директори підприємств військово-промислового комплексу, провідні фахівці, науковці з Академії Наук України. Серед іноземних учасників були: генеральний консул ЗСА в Україні Джан Гандерсон, професори, економісти, консультанти з питань конверсії із ЗСА й Великобританії.

Учасники конференції „Конверсія-91" розглянули питання про діяльність оборонних підприємств в умовах переходу економіки України до ринку, наукової проблеми конверсії, цілі, пріоритети, інтеграцію української економіки в європейський світовий ринок, питання управління новими міжнародними акціонерними компаніями. Учасники конференції з цікавістю вислухали повідомлення М. Гавриленка, що в надрах України міститься запасів корисних копалин на суму 8 трильйонів дол. Крім того, в Україні можуть бути виявлені нові поклади, зокрема алмазів і золота.

ЗУСТРІЧ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштовує зустріч з гостями з України. Виступлять з доповідями: проф. Леонід Каніщенко, перший заступник міністра Вищої Освіти України; проф. Анатолій Павленко, ректор Київського Інституту Народного Господарства; проф. Михайло Савлук, проректор Київського Інституту Народного Господарства, доц. Дмитро Лук'яненко, завідуючий катедрою міжнародних економічних відносин Київського Університету. Вони говоритимуть на тему: „Сучасний стан економіки України — дві розв'язки". Зустріч відбудеться у вівторок, 18-го червня, о годині 6:30 вечора, в домі НТШ, 63 Четверта авеню між 9-ою і 10-ою вулицями.

Створено дорадчу раду для українського парляменту

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 11-го червня, відбулося засідання Президії Верховної Ради України, на якому ухвалено постанову про створення Консультативно-Дорадчої Ради при Президії ВР УССР.

До її складу увійшли провідні вчені республіки, а також провідні фахівці з різних зарубіжних країн, які мають світову репутацію. Співголовами КДР затверджено віцепрезидента АН УССР Валерія Кухаря і голову Надзвичайної Ради Міжнародного Інституту Менеджменту, академіка-політолога Богдана Гавришишина. Крім них, в раді працюватимуть Джорджж Сорос, Лестер Туров, колишній член економічної ради при президенті ЗСА, Марк Лалонд з Канади, який свого часу очолював різні міністерства у федеральному уряді цієї країни, Курт Ферглер, колишній президент швайцарської конфедерації, Тюері де Монбріяль, політолог, директор Інституту міжнародних відносин з Франції та ще ряд „зірок" західної політології.

Передбачається, що за дорученням Президії ВР України КДР буде вносити рекомендації з основних питань внутрішньої і зовнішньої політики республіки, розробляти концепції найважливіших законів України, здійснювати їх редзування. Вона також опрацьовуватиме рекомендації щодо концептування підходів до розвитку економіки, змін у її структурі як у перехідний період, так і в більш віддаленій перспективі. Рада сприятиме більш активному розвиткові національної банківської системи, поширенню економічних зв'язків із зарубіжними країнами, збільшенню закордонних інвестицій, налагодженню ділових контактів з різними міждержавними і міжнародними організаціями.

На пресконференції, яка відбулася в цей же день з членами КДР, кореспондент УНІАР запитав у першого заступника голови ВР УССР Володимира Гриньова про його ставлення до перспективи надання „великою сімкою" найрозвинутіших країн багатобільйонових долярових кредитів СССР в особі М. Горбачова. Він відповів, що сьогодні Україна не може брати кредити „наосліп". Гриньов підкреслив: „Ми повинні

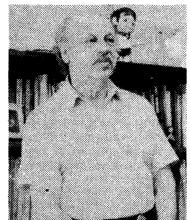
(Закінчення на стор. 4)

КОНЦЕРТИ „ЛЬВІВСЬКОГО РЕТРО"

Ансамбль Естрадної Музики „Львівське Ретро" відбуватиме своє концертове турне по ЗСА в таких містах: Силвер Спрінґ, Мд.: 12-го червня, заля Церкви св. Андрея, початок о год. 7:30 вечора; Кергонксон, Н. Й.: 14-го червня — заля Церкви Пресвятої Трійці, 7-ма год. вечора; Миллвілл, Н.Дж.: 15-го червня — заля Церкви св. Николая, год. 7-ма вечора; Ню Йорк: 16-го червня — Український Народний Дім, початок о год. 3-ій по полудні. Частина приходу призначена для школи глухо-німих дітей у Львові. Спонзорами концертів в ЗСА є Українська Федерація Філядельфійської Округи та Український Світньо-Культурний Центр у Філядельфії.

Гантер готується до мистецьких програм

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Х. В-Ф.). — Наближається літо, а з ним і відкриття музичного сезону в Центрі Української Культури (ЦУК), що приміщується у „гражді" при церкві св. Івана Хрестителя недалеко містечка Гантер у мальовничих Кетскільських горах. Цього дня нетерпеливо чекають шанувальники музики, а їх число завдяки ЦУК з кожним роком збільшується, зокрема коли йдеться про українську клясичну музику, популяризацією котрої саме займається ЦУК.

Проф. І. Соневицький

Під час літа в „гражді" щосуботи, а часом і в неділі відбуваються концерти визначних українських професійних виконавців з різних ділянок музичного мистецтва. У гантерських концертах досі брали участь такі світочі, як оперні співаки Павло Плішка, Андрій Добрянський, Марта Кокольська-Мусійчук, відомі піяністи Юліяна Осінчук і Тома Гриньків, солісти Христина Ліпецька та Ед Іванко та цілий ряд вокальних і камерних ансамблів. Треба підкреслити, що в „гражді" також почали від двох років виступати гості з України — відомий піяніст Олександер Слободяник, світової слави скрипаль Олег Криса та піяністка Тетяна Чекіна, челістка Марія Чайковська, піяністи Микола Сук і Володимир Винницький. Слід сподіватись, що з кожним сезоном збільшається виступ мистців з України, яким можливості виїзду за кордон будуть ще більше упрощені.

Не зважаючи на те, що до початку мистецького сезону в „гражді" залишилось ще доволі часу, до редакції „Свободи" загостив д-р Ігор Соневицький, мистецький керівник Центру Української Культури, щоби розповісти про пляни та підготову до цьогорічних імпрез. Від нього довідуємося, що цього сезону в „гражді виступлять: камерний ансамбль „Нова" під керівництвом Лариси Крупи, Оленка Гейнгер (сопрано), Степан Шкафаровський (бас), Оксана Прутиняк, А. Слободяник, Т. Гриньків, М. Сук і В. Винницький (піяністи), Н. Хома та Ш. Багратуні (віольончеля). Крім цього заплановано так званий концерт-бенефіс, на якому відбудеться прем'єра сонати М. Скорика для скрипки та фортепіяно у присутності композитора. Виконавцями будуть О. Криса і Т. Чекіна.

Також плянується виставка традиційних народних

(Закінчення на стор. 4)

САДДАМ ГУССЕЙН ВІДРОДЖУЄ АРМІЮ

Багдад. — Кілька місяців минуло з дня остаточного розгрому армії Іраку. Тепер Саддам Гуссейн приступив до відновлення її колишньої сили. Хоч союзники прийшли до висновку, що іракські військові частини втратили повну боєздатність, деякі аналітики твердять, що збройні сили Іраку були досить сильні, щоб розгромити курдських і шіїтських повстанців зразу після закінчення війни у Перській затоці, і відновлять боєздатність значно раніше, ніж вважалося напочатку.

Колишній генерал-лейтенант армії ЗСА Бернар Трейнор, який нині викладає курс про крайову безпеку у Гарвардському університеті, твердить, що головним завданням Саддама Гуссейна нині є відновлення контролі над країною. За даними спеціялістів, Гуссейн вдвічі підніс платню воякам у гвардійських частинах і тепер вони дістають на місяць 350 динарів (1,050 дол.). В той же час Гуссейн не може дозволити собі колишньої розкоші — під час війни він дарував родинам вбитих і поранених військовослужбовців „Фольксваґен", які Ірак імпортує з Бразилії.

Засоби масової інформації Іраку повідомляють, що з цього тижня новобранці республіканської гвардії будуть діставати до 500 динарів (1,500 дол.). І це в той час, коли середня місячна платня в Іраку становить 150-200 динарів (450-600 дол.).

Спроби Гуссейна поповнити склад армії не представляють великої загрози, оскільки основою воєнної машини Іраку була її технічна потужність, знищена військом союзників. Однак генерал Б. Трейнор попереджує, що якщо світ ще раз проявить злочинну легковажність, Саддам Гуссейн знову зможе забезпечити свою армію сучасною військовою технікою.

На думку деяких коментаторів, набираючи в ряди республіканської гвардії молодь, Гуссейн заодно намагається справитися з проблемою безробіття.

На шпилі Гімалайських гір повіває блакитно-жовтий прапор

Київ (М.Б-й). — Тут стало відомо, що перша українська гімалайська експедиція досягла успіху в підкоренні піка Манаслу (8,163 метри).

Три харків'яни: Віктор Пастух, Ігор Свергун і Олексій Макаров, зайшли південносхідним гребенем і встановили блакитно-жовтий прапор України на вершині. До речі, вони пройшли маршрут без попередньої спроби у так званому альпійському стилі.

Не всім українським альпіністам цієї експедиції всміхався успіх: Юрій Приходько і Володимир Хитриков повернулися додому із запаленням легенів, не осягнувши мети.

Керівник наукової групи цієї експедиції В.Д. Моногаров заявив, що обмороження не має жоден з учасників експедиції.

Учасники згаданої експедиції прибули до Києва 27-го травня 1991 року, де їх ентузіястично вітали мешканці столиці України.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ В МІЛЯНІ на конференції з питань совєтської науки і техніки, міністер фінансів СССР Владимир Орлов заявив, що Міхаїл Горбачов на нараді керівників країн „великої сімки" буде просити не грошей, а тільки моральної підтримки своєї програми економічних реформ. Водночас міністер фінансів мусив визнати, що Москва не обійдеться без значної фінансової допомоги Заходу для вирішення проблеми зовнішньої заборгованості. Орлов відзначив, що великий зовнішній борг СССР не дозволяє швидко конвертувати карбованця.

КОЛИШНІЙ МІНІСТЕР оборони Східньої Німеччини Райнер Еппельман, який тепер входить до федерального уряду Німеччини, заявив, що власті країни не мають морального права замовчувати факт зростання неонацистських настроїв серед східньонімецької молоді і зобов'язаний припинити їх розповсюдження. За неповними даними, на сході Німеччини зареєстровано понад 2,000 членів банд „голених голів". З початку цього року до кінця травня вони скоїли 89 злочинів. Переважно то були напади на чужинецьких студентів і робітників. Нещодавно „голені голови" напали на санаторію, де лікуються діти, що постраждали в наслідок чорнобильської катастрофи.

В ПОНЕДІЛОК, 10-ГО ЧЕРВНЯ, в Кишиневі, в резиденції президента республіки Молдови відбулася зустріч президента Молдови М. Снігура і амбасадора Польщі в СССР С. Часика, який передав послання Леха Валенси. В ньому президент Польщі бажає народові Молдови найскорішого досягнення незалежности і побудови правової держави. Йшла мова про встановлення прямих політичних і економічних зв'язків між Польщею і Молдовою.

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ Латвії Горбунов і прем'єр-міністер Гурманіс взяли участь у засіданні Балтійської ради в Таллінні. На ньому обговорювалося звернення до чужинецьких держав, в якому учасники засідання наполягають, щоб визнати незаконним представлення балтійських країн в ООН через СССР і запровадити безпосереднє представництво цих республік в ООН. Ця вимога тлумачиться, власне, як відновлення членства Балтійських республік в ООН, адже ООН — спадкоємниця Ліги Націй, членами якої були колись і балтійські країни.

У ВІВТОРОК, 11-ГО ЧЕРВНЯ, іранське радіо повідомило, що на кордоні Іраку з Іраном скупчилося біля 100,000 іракських військовослужбовців, які забороняють іракським мусульманам-шіїтам переходити до Ірану. Іранське радіо запевняє, що іракське військо готується до широкомасштабної операції проти шіїтів. Представник Ірану в ООН звернувся листом до Ради Безпеки, просячи її запобігти жорстоким плянам іракського уряду. Представник Державного департаменту ЗСА Марґарет Татвайлер сказала, що повідомлення про напад іракських військ на позиції мусулманів-шіїтів на південному сході Іраку покищо не підтверджені.

В СУБОТУ, 8-ГО ЧЕРВНЯ, активісти Української Республіканської Партії і Партії „Зелених" організували збір підписів під протестом проти вмішування центру у внутрішні справи Латвії, Естонії і Литви. Президентові Міхаїлові Горбачову і міністрові внутрішніх справ Борисові Пуго було надіслано телеграму з вимогою припинити політичні провокації проти Прибалтики і вивести з території прибалтійських республік військо спеціяльного призначення.

Б. ЄЛЬЦИН ПЕРЕМАГАЄ У ВИБОРАХ В РСФСР

Москва. — Не зважаючи на те, що претендентів на пост президента в Російській Федерації є чимало, популярний кандидат, дотеперішній голова Верховної Ради РСФСР Борис Єльцин перемагає у перших всенародних виборах президента республіки, які можуть мати вплив на зміну загальної виборчої політики в Совєтському Союзі. Як відомо, теперішнього президента СССР Міхаїла Горбачова обирав на цей високий пост З'їзд народних депутатів, тобто тільки 2,250 сіб, і то він отримав тільки 59 відсотків голосів присутніх.

Немає ще остаточних вислідів президентських виборів в Російській Федерації, але, як інформують західні і совєтські засоби масової інформації, Б. Єльцин перемагає. Московська газета „Куранти" повідомляє в числі з 13-го червня, що вибори проходили дуже активно з великою участю виборців. У 12-ій годині 12-го червня в Мордовії проголосували 67,2 відсотки виборців, у Чукотці 70, в Магадані 60, у підмосковських місцевостях 48-50, на Камчатці 67. Перші дані з тієї частини республіки показують, що за Єльцина там віддали голоси 49,8 відсотків виборців. Решта — 23,7 відсотка за Ніколая Рижкова (кандидат Комуністичної партії), 7,8 за В. Жиріновського, 6.1 за Вадима Бакатіна (колишній міністер внутрішніх справ), 4,1 за А. Макашова і 3,6 за А. Тулеєва.

Надходять результати виборів з виборчих округ Москви, Костроми, Пермі і Ростова на Дону. Там вислідом голосування приблизно такі: за Б. Єльцина 44.72 відсотки, за Н. Рижкова 29.56, за Жиріновського 8,48, В. Бакатіна 6 відсотків, А. Макашова 4,9 і за А. Тулеєва 3,73 відсотка. Із південного Сахалінська повідомили, що там виборці віддали Єльцинові 57,6 відсотків голосів і 16,2 Н. Рижкову.

Найбільш активно проходили вибори і референдум про зміну назви міста у Ленінграді, бо, як відомо, крім президента в Ленінграді і Москві обирали ще голову міської ради і його заступників. Остаточних результатів виборів ще немає, але згідно з інформаціями кореспондентів всюди перемагає Б. Єльцин на президента, а за ним „крокує" кандидат компартії Н. Рижков. В Москві перемогу правдоподібно здобуде Гаврил Попов, а у Ленінграді Анатолій Собчак.

Думки політичних аналітиків поділені. Одні кажуть, що перемога Б. Єльцина буде великим ударом для М. Горбачова і його політики, інші твердять, що навіть сам Горбачов правдоподібно голосував за Єльцина, бо він одинокий спроможний у сьогоднішній ситуації здобути загальну підтримку для союзного договору не тільки в Російській Федерації, але також в інших республіках СССР.

В АМЕРИЦІ

ЗСА ДОМАГАЮТЬСЯ ВИЯСНЕНЬ від Кувайту в справі насильного депортування затриманих по війні іракців, заявив речник Державного департаменту. Він в основному покликався на звіти працівників американської амбасади в Кувайті, при чому додав, що вияснення цього спірного питання від уряду Кувайту домагається також Червоний хрест.

КОМІСІЯ БІЛОГО ДОМУ в питаннях міжпростірних дослідів ствердила, що коли ЗСА хочуть висилати астронавтів на Марс, то для цього повинні б вже розпочати будування міжпростірних ракет, що порушуються при допомозі нуклеарної енергії. Ця комісія також запропонувала цілий ряд технологічних уліпшень, включно з відрядженням астронавтів на дослідження Місяця вже у 2005 році, а десять років пізніше таке ж відрядження на Марс.

У ВАШІНҐТОНІ КОНСЕРВАТИВНА політична група внесла оскарження на сенатора Едварда Кеннеді за його поведінку, пов'язану з оскарженням у насильстві його племінника Вілліяма Сміта, яка переступила правила приписані Сенатом .Це оскарження внесено політичним угрупуванням Консервативного фонду до сенатської Комісії етики. Якщо ця комісія погодиться цю справу розглядати, вона є зобов'язана про це повідомити сен. Е. Кеннеді. Пол Донован, речник сенатора заявив, що Кеннеді зараз немає жодних коментарів в цій справі.

ГОЛОВНИЙ РЕВІЗОР ЗСА попереджує, що банковій індустрії країни загрожує такий крах, який недавно навістив щадничо-позичкові інституції, яких виручається тепер грішми платників податку. Такі самі побоювання вже також висловлювали деякі члени Конгресу та аналітики комерційних і щадничих банків. Одначе на попередження головного ревізора Чарлза Бовшера звертає увагу цілий американський бизнесовий світ, особливо тому, що його попередження про проблеми щадничо-позичкової індустрії та передбачена ним ціна їхнього рятування стали фактом.

БЕРУЧИ ПІД УВАГУ світові події 1980-их років і наслідки цих подій на імміграцію до ЗСА, виявляється, що наплив імміґрантів, зокрема з країн південної та південносхідньої Азії був таким масовим, що цілковито змінив обличчя існуючих громад азійських народів у ЗСА. Згідно зі статистикою іміграційного уряду, понад 2 міл. осіб перенеслися в той чи інший спосіб на цей бік Тихого океану. В результаті найбільш чисельною групою серед азійських народів у ЗСА стали в'єтнамці, зрісши на 134.8 відсотки за останніх 10 років. Після них йдуть індійці, які зросли на 125.6 відсотків, та корейці, що збільшили своє число на 125.3 відсотків.

У СВОЇЙ ПРОМОВІ ДО високих урядників реклямної індустрії, що зібралися на щорічну конференцію у Нешвіллі, Тенн., президент Джордж Буш заявив, що американська економіка „подає надії на краще". Для підтримки свого твердження він дав статистичні звідомлення про зменшення безробіття, збільшення індустріяльних виробів і видимий зріст продажу нерухомостей. Він не є цілковито вдоволений навіть з такого стану, бо сьогодні ще багато людей є в поганому положенні, а це його дуже турбує. Одначе на його думку діло таки йде до кращого.

ПРОВІДНІ ЧЛЕНИ СЕНАТУ перестерігають президента Джорджа Буша щоби не поспішав з підписанням договору про обмеження стратегічної зброї зі Совєтським Союзом перед вершинною зустріччю з президентом Міхаїлом Горачовим. Республіканський сенатор з Кензас Роберт Дол сказав, що ЗСА не повинні спішитися підписувати будь-яку угоду тільки тому, щоби до даного речення цю справу полагодити. Офіційні чинники кажуть, що вершинна зустріч відбудеться правдоподібно аж в липні, якщо взагалі відбудеться.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Переговори про зброю і криза в СССР

Колишній президент Роналд Реґен був першим, який започаткував переговори з СССР не про „контролю" над збро́єнням, а про „редукцію" різних родів зброї. Але ані Реґен ані його наступник Джордж Буш, який продовжував ту політику, не передбачили, що швидко настане час, коли не зброя стоятиме на першому місці взаємин з совєтською імперією, а економіка і тісно пов'язаний з нею політичний хаос у імперії.

Ми читали, що в недалекому часі, з кінцем цього місяця чи в наступному місяці має відбутися нова вершинна зустріч Буша з Горбачовом для підписання договору про редукцію — була мова навіть про скасування — ракет з атомовими головками на далеку віддаль. Але переговори у цій справі продовжуються і не видно їм кінця. Тереном цих переговорів є Женева у Швайцарії, де тепер щоденно стрічаються державний секретар Джеймс Бейкер і міністер закордонних справ СССР Александер Безсмертних — обидва є фахівцями цієї проблеми. Але з „Ню Йорк Таймсу" з 10-го червня ц.р. довідуємося, що головною причиною труднощів у тих Женевських розмовах є хаотична ситуація у Москві. Президент Буш поставив за передумову зустрічі з Ґорбачовим договорення у справі далекосяжних ракет. Ґорбачов свідомий, що без того договору не дістане ніякої допомоги від Америки і тому рад би погодитися на всі вимоги Америки. Але, хоч припинив фаворизування армії і КҐБ, яке обурювало загал громадян в імперії та ввесь закордон, проте не хоче і не може діяти у ділянці зброї виразно проти волі совєтської військової верхівки. Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" вбачає у цій нерішучості Ґорбачова острах, що, може, в недалекій майбутності таки прийдеться апелювати до армії, щоб рятувала йому, Ґорбачову, його кар'єру: зикзакуватість політики Ґорбачова і щораз нові несподіванки з терену СССР стали причиною хиткости також становища президента Буша. До Державного департаменту раз-у-раз приїздять різні делеґації з різних республік СССР, з власними проханнями і з інформаціями про тамошню ситуацію. Перед урядом Буша виринула проблема не тільки рятування економіки СССР, чого хоче Ґорбачов, але допомоги демократичним силам які хочуть провалити комунізм. Цікаво, що в американській пресі, включно з „Ню Йорк Таймсом", ніколи не тавруєтья Ґорбачова за зберігання посту генерального секретаря Компартії СССР, тільки повторяється його заяви про перебудову, яка ніби рівнозначна з демократизацією.

У згаданій останній статті „Ню Йорк Таймсу" наведено цікаву можливість розв'язки одним шляхом проблеми далекосяжних ракет і фінансової допомоги Ґорбачову. Якщо, мовляв, Америка закупила би всі совєтські далекосяжні ракети з клявзулею, що СССР не має права продукувати нові, то не треба було би навіть ніякого договору у цій справі!

Після відвороту Ґорбачова від політики „сильної руки" відносини в СССР настільки покращали, що Ґорбачов уже не боявся залишити Москву й поїхати до Осльо на церемонії передачі Нобелівської нагороди. Побиваючися за запрошенням його на Лондонську конференцію сімох найбільших у світі упромисловлених країн — він не боїться їхати туди. Але довго зволікав з виїздом до Осльо, бо всі — і він — тямлять історію з упадком Хрущова: як то Леонід Брежнєв використав виїзд Хрущова на вакації на Крим, щоб зібрати пленум Політбюра і висловити Хрущову недовір'я. А проте спокою немає і в різних частинах велетенської території СССР вариться, йде боротьба за владу, іде боротьба між різними крилами Компартії і йде боротьба армії апаратчиків за збереження свого жолоба, — проти всяких реформ: Свідомий цього хаосу в СССР Буш замінив професійного дипломата Джека Метлока бизнесменом Робертом Стравсом.

Ніякі реформи не матимуть впливу на політичні події всередині СССР, зокрема на хід національних рухів та зміну в американській амбасаді в Москві. Але хто має цей вплив сьогодні, а хто — завтра — не знають професійні совєтологи".

Микола Руденко

ДРАМАТИЧНИЙ З'ЇЗД

II.

І хоч союзний договір покищо існує лише в проєкті, комуніст Л. Кравчук уже почав його реалізувати. Які ж у нас є арґументи для того, щоб знехтувати цими, справді, патріотичними зусиллями. Мабуть єдині: це роблять комуністи, а не ми. Та якщо ми з такими арґументами звернемось до народу, він з обуренням їх відкине. Ось, власне, що мав на увазі Левко Лук'яненко, коли у своїй доповіді казав про необхідність співпраці з комуністами. Для народу байдуже чиїми руками буде зроблена корисна справа — аби вона була зроблена. Якщо ж ми почнемо думати інакше, то партійні інтереси візьмуть гору, над інтересами народними — і то вже буде початок нашої загибелі.

Одразу ж після доповіді Левка Лук'яненка взяв слово його заступник Степан Хмара. Делеґати зустріли свого улюбленця тривалою овацією. В ньому бачили національного героя і це надавало його словам особливої ваги. Щоправда, в керівництві Української Республіканської партії є чимало людей, котрих доречно назвати національними героями. Маю на увазі вчорашніх в'язнів сумління, і найпершим, із них виступає голова партії Левко Лук'яненко. Але Степан Хмара опинився за ґратами вже тоді, коли буцімто правоохоронні органи не чинили зловживань владою. Розправа над депутатом Верховної Ради Степаном Хмарою довела протилежне: так звані правоохоронці готові хоч завтра розтоптати народні права, аби зберегти свої привілеї. Хмара виявив стійкість і мужність, які властиві в'язням сумління — і це засвітило над його головою ореол національного героя.

Але ж з'їзд було задумано не як параду авторитетів, а як робоче ділове зібрання українських республіканців. Отож постараюсь цілком об'єктивно викласти головні ідеї Степана Хмари. Скажу відразу, вони були цілком протилежні ідеям, з якими виступив Левко Лук'яненко. С. Хмара закликав увірвати будьяке співробітництво з комуністами, розпустити Верховну Раду, відкинути геть ідею еволюційного розвитку самостійницьких настанов. Коли він стверджував, що Комуністична партія є організацією злочинною, це ні в кого не викликало сумнів. І, мабуть, не варто витрачати багато слів, аби довести справедливість цього твердження. Але понад сім десятиліть в Совєтському Союзі не було іншої партії, окрім Комуністичної. Туди йшли не лише кар'єристи, а й люди, котрі генетично запрограмовані для активної громадської діяльности. Безумовно, вони потрапляли під вплив комуністичних ідей, часом навіть робилися фанатиками марксизму. Та коли настала епоха загального прозріння, вони почали викидати партійні квитки на смітник. С. Хмара висунув таку вимогу: колишніх комуністів можна приймати до Республіканської партії лише через п'ять років після їхнього виходу із КПСС.

Взагалі кажучи, майже все, що говорив С. Хмара годилося для західніх областей, де національну свідомість народу не потьмарила большевицька пропаґанда. Та й не тільки большевицька — східні області України протягом століть зазнавали жорстокого національного гноблення; такого жорстокого, що населення Харківщини або навіть Вінничини ще й досі нічого не знає про величну історію України. Людей привчили молитися на райком і їм важко позбутися цієї звички. Тут потрібні роки й роки, або виростити нове покоління українців. С. Хмара ж кидав такі вимоги, наче ці покоління вже виросли і зміцніли, вони буцімто готові хоч сьогодні відкинути геть комуністичну облуду. Але те, що можливо для Львівщини, не можливо для Донеччини — саме цього й не хотів зрозуміти Степан Хмара. Спершу значна частина делеґатів з'їзду підтримувала Степана Хмару. Всім добре відомий темперамент цієї полум'яної людини. Говорив С. Хмара майже 40 хвилин, хоч реґлямент йому давав тільки п'ять. Але з'їзд надав йому право, по суті, перетворити свою промову на співдоповідь. Було також помітно, що в партії проведена відповідна робота: прибічників С. Хмари виявилось доволі багато, особливо серед молодших членів партії.

Серед ветеранів партії ніхто не підтримав надмірного радикалізму Хмари. Ветеранами партії я називаю тих, хто у складі Української Гельсінкської Групи пройшов концтабори, тюрми, заслання, не схитнувшись на цій терновій дорозі. Брати Горині, Олесь Шевченко, Микола Горбаль, Євген Пронюк і всі інші колишні політв'язні були на боці Л. Лук'яненка. Але прибічники С. Хмари прагнули штурмом взяти позиції, аби перетворити Українську Республіканську партію на ультрапатріотичну організацію. Богдан Горинь так і запропонував назвати цю течію в партію — „ультра". Він переконливо показав велику небезпеку цієї крикливої опозиції, що повністю нехтувала реальних станом речей. Сильним, глибоко змістовним був виступ Вячеслава Чорновола, який на час своєї роботи у Львівській Обласній Раді Народних Депутатів припинив своє членство в партії. Але всі знають, що Вячеслав був засновником Української Гельсінкської Спілки, отже, доля Республіканської партії — то є його власна доля. Виступ Вячеслава Чорновола був кульмінаційною точкою в роботі з'їзду. Він вельми дорого обійшовся Чорноволові і всім нам. С. Хмара, який саме головував на з'їзді намагався увірвати цей іскрометний виступ, але з'їзд почав дружньо скандувати: „Чор-но-віл! Чор-но-віл! Чор-но-віл!" Атмосфера в залі була розпалена до такої міри, що здавалося, ось-ось почне обпікати. І таки ж обпекла хворе серце промовця — В. Чорновіл знову опинився в лікарні. Та, слава Богові, все скінчилося добре.

Свій виступ описувати не буду. Його суть я виклав на початку статті, коли переповідав доповідь Л. Лук'яненка. Наші погляди, по суті, нічим не різняться. Мабуть, варто зауважити

(Закінчення на стор. 3)

З ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує Лев Яцкевич

Двійник найбільшого телескопу світу

У добі Ренесансу, в 1564 році народилися два генії, один, літературний — в Англії, Вілліям Шекспір, а другий, науковий — в Італії, Ґалілео Ґалілеї.

Шекспір у своїх драмах перекинув двічі дію своїх героїв до Венеції („The Merchant of Venice" та „Otello"), тому що в 1600 роках Середземне море було осередком світу, а Венеція його маточиною (місце, в якому закріплена вісь).

Венеційці мали славу хитрих та підступних людей; це вони, до речі, віддали в руки Інквізиції вченого монаха, Джіордано Бруна в 1593 році, якого вісім років пізніше, спалено на кострі за його геретичні, астрономічні погляди. Ґалілей мав славу не тільки, як великий математик, але теж, як талановитий наковий експериментатор на винахідник. І саме йому завдячує астрономія поліпшення винайденого в 1608 році в Голляндії телескопу („оптичної труби"), яку демонстрував на базарі у Венеції торговельний аґент її винахідника, І. Ліпперші. Цей телескопний прототип Ґалілей докорінно переконструював та в 1609 році задемонстрував перед членами венецького сенату, в славній Кампанілі. Він перший раз унапрямив свій телескоп на вкрите зорями небо. Враження було приголомшливе для всіх членів Сенату. 338 років пізніше, а докладно, в 1947 році змонтовано на горі Паламар в Каліфорнії найбільш потужний телескоп світу, з найменням „Ґейлі", промір дзеркала якого дорівнювався 200 цалям (5 метрам). На жаль, цей телескоп не виправдав надій його спорудників своєю здатністю обстежувати космічні об'єкти, з відстані вісім більйонів світлових років. Не виправдав також надій спорудників НАСА космічний телескоп „Габбел", з проміром дзеркала 2.4 метра, що мав обстежувати космічні об'єкти з відстані 14 більйонів світлових років, через шліфувальний дефект його головного дзеркала.

У цьому, 1991 році має бути заінстальований 396-цалевий (10 — метрів) телескоп „Кеск — 1" на одному із гавайських островів, в сусідстві 13,600 стіп високого та вигаслого вулкану, „Маннуа Кеа". В 1996 році має бути заінстальований, пліч-о-пліч, з телескопом, Кеск-1 його двійник „Кеск-2".

Обидва телескопи мають бути згодом електронно пов'язані для глибшого вгляду у вселенну. Вчені сподіваються, що в той спосіб пов'язані телескопи, могтимуть бачити космічні об'єкти, на відстані 13 до 14 більйонів світлових років. Йдеться про те, що їх обидва, 10-метрові телескопні дзеркала будуть діяти так, неначе б вони становили одно, 85-метрове дзеркало. Діючи разом вони будуть спроможні обстежувати далековідстаневі ґалактики, квазари та молоді ґалактики, в такому виді, в якому вони були оформлені в першому більйоні років постання всесвіту. При високо заавансованій просторовій аналізі, буде, мабуть можливо бачити й нутро зони формування зір та розподіл матерії. Деякі астрономи леліють навіть надію, що спряжені електронно телескопи, матимуть змогу, перший раз в історії астрономії зідентифікувати плянети, що кружлятимуть навколо інших зір. Спряжені електронно телескопи, „Кеск-1 та Кеск-2" матимуть також змогу бачити початок вселенної, дивлячись взад на сценарій перших двох більйонів років, коли ґалактики почали щойно формуватися із залишків „Великого Зудару" („Big Bang"). Наука вчить нас, що всесвіт постав 15 більйонів років тому, в часі гігантської експлозії або т.з. Великого Зудару. Загально думають, що невидимі гарячі гази та основні частки матерії зударились, щоб запалити зорі та ґалактики один до двох більйонів років, пізніше.

Один світловий рік дорівнюється 5,88 трильйо-нам миль, що становить відстань, яку проходить світло в одному році. Тому великі телескопи слід вважати радше, як, свого роду, машини часу, тому що вони мають змогу „бачити" та обстежувати ґалактики на відстані 12 більйонів світлових років. В дійсності, вони бачитимуть, не ґалактики, тільки світло, вирощене з цих ґалактик 12 більйонів років тому. Цей двійниковий телескоп будуть обслуговувати спільно Каліфорнійський інститут технології та Каліфорнійський університет в Лос Андже-лесі. До речі, Каліфорнійський інститут технології будуватиме згаданий телескоп („Кеск-2"), вартости 93,3 мільйонів дол., використовуючи ґрент фундації „W.M. Кеск", у висоті 74,6 мільйонів дол., установлений фірмою „Суперіор Ойл ко.", що виявила, до речі, велике зацікавлення астрономією. Обидва телескопи („Кеск-1 та Кеск-2") матимуть повністю нову конструкцію, яку тепер перевіряють у першому телескопі („Кеск-1").

Оптичні телескопи мають звичайно, одне велике дзеркало, але більшість телескопних експертів згідні в тому, що по суті, неможливо шліфувати без небезпеки недоліку, більше дзеркало, ніж 200-цалів, яке до речі, вміщає телескоп Гейл, нагорі Паломар, в південній Каліфорнії. Тому, замість одного дзеркала, телескопи, „Кеск" будуть устатковані, додатково, стрічкою, зложеною з 36 шестикутних дзеркал, які комп'ютер фокусуватиме з кожночасно обстеженим космічним об'єктом та дасть змогу телескопові використати одне з тих шестикутних дзеркал, як еквівалент оптичного дзеркала, проміром 36 стіп.

Чи й колись цей задум стане дійсністю, невідомо, невідомо теж, чи й коли здійсниться задушевна мрія усіх астронавтів світу змонтувати такий модерний телескоп на поверх місяця, де існують ідеальні умовини для астрономічних дослідів.

Роман С. Голіят

„ЛЮДИНА І СВІТ" ПРО МИТРОПОЛИТА СТЕРНЮКА

II

Йому закинули те, що він сповідав підпільних вояків УПА. Їх спіймали, бо вони боролися проти Совєтського Союзу, і вони призналися, що він їх сповідав. Судив його особливий трибунал в Москві. На суді йому ще додали те, що він жінці брата Степана Бандери виповнив своєю рукою переселенську картку з Польщі. Це теж доповнило звинувачення, хоча він пояснив, що зробив це не з якихось націоналістичних міркувань, а тому, що вона була вагітна і Стернюк хотів цим допомогти їй. Вона народила дитину в шпиталі, яку він охрестив, і на цьому його причетність скінчилася.

Стернюка засудили на п'ять років, які він відбув у таборі в Архангельській області, серед самих бандитів. (стор. 15). Після повернення у 1952 році працював у Львові сторожем у парку. Потім влаштувався у тресті зеленого господарства, згодом був санітарем на „швидкій допомозі". Тут заочно закінчив фельдшерську школу й багато років, аж до виходу на пенсію працював фельдшером.

Доводилося також потайки дітей хрестити, особливо тяжко хворих, що в лікарні вмирали. Бувало, люди з навколишніх сіл, та й з міста, приходили до нього, щоб у них відправити Службу Божу, висповідати їх і запричащати, якийсь обряд провести. Словом, старався задовольнити потреби віруючих греко-католиків.

Коли якимсь чином дізналися, то його викликали, попереджали, що покарають за це в'язницею. Обшуки робили разів чотири, книжки забирали... І так він дожив аж до перебудови.

У 1964 році Владика Величковський висвятив Стернюка й узяв до себе помічником. Деякий час це була цілковита таємниця, але потім, коли треба було виучувати й висвячувати підпільно нових греко-католицьких священиків, то про це дізналися. Наприклад, у 1986 році, коли зі смутком і таємно відзначали 40-річчя знищення нашої Церкви, то тоді він відразу висвятив вісьмох молодих отців.

До слів Митрополита про мир, злагоду, милосердя варто прислухатися. І вже чимало трудівничих колективів Львівщини, Прикарпаття прислухалися, зокрема активно підтримали його клич — допомогти дітям, які постраждали від чорнобильської катастрофи.

„Сотні тисяч людей потребують негайно лікування від променевої хвороби та анемії, — сказав у своїй заяві владика Володимир. — Хворих треба лікувати вже зараз — через кілька років може бути пізно... Маштаби трагедії дуже великі. І тепер нема нічого складнішого й гуманнішого, ніж зберегти життя, здоров'я нашого народу, вилікувати страшні рани чорнобильської трагедії". (стор. 18).

Києво-Галицька митрополія, продовжуючи традиції Української Греко-Католицької Церкви, вирішила якнайшвидше розпочати будівництво великого пансіонату для матерів і дітей — на 24 місць у рік.

Місцем побудови лікувального закладу вибрано один з найчарівніших куточків республіки — екологічно чисту зону Карпат, місце з унікальними мінеральними водами, що мають антипроменеві та антианемічні властивості, — курорт Східницю. Тут багато цілющих джерел, які допоможуть лікувати та оздоровлювати матерів з дітьми.

Нещодавно в Східниці відбулося посвячення земельної ділянки, виділеної селищною Радою для спорудження цього пансіону. Площу під нову забудову, що становить 20 гектарів, вибрано у західній частині Східниці, неподалік відомого пансіонату „Карпати".

В урочистому посвяченні взяли участь Митрополит Володимир Стернюк, інші священики разом із гостем з Риму, канцлером кардинала Любачівського о. Іваном Дацьком.

У ці ж дні відбулася ще одна пам'ятна подія: правлячий архієрей Києво-Галицької митрополії Володимир Стернюк увійшов у свій рідний дім — Палац митрополита у Львові. Донедавна ці митрополичі палати займали ієрархи Руської та Української Православної Церкви. Нині ж Палац Митрополита ухвалою обласної Ради народних депутатів передано архієпархіяльному управлінню Києво-Галицької митрополії. Як відомо, цей Палац входить до архітектурного комплексу святого Юра.

Із знаменною подією у житті УГКЦеркви Владику Володимира вітали сотні вірних, священики, служителі культу з Канади, Німеччини та Італії. Правлячого архієрея привітав у стінах Палацу папський нунцій Коласуонно.

У своєму побажанні на цей рік братам і сестрам у Христі Владика Володимир нагадав, що Ісус Христос життя своє за нас віддав. Тож „наслідуймо його й будьмо слугами один одному, навіть противникам нашим, щоб допомогти їм вийти з темряви, злоби й неприязні".

Зі щирою любов'ю, звертаючись до всіх віруючих українців, правлячий греко-католицький Архієрей на Україні закликав їх словами святого Павла: „Живіть у мирі між собою... уважайте, щоб ніхто не віддав нікому злом за зло, але старайтеся робити добро один одному і всім".

М. Мельник

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕФОРМИ В СССР І УКРАЇНІ

IV.

Верховна Рада України прийняла декларацію про суверенність, та багато людей і в уряді і в парляменті або цієї суверенности не хочуть, або вони її не дуже хочуть, або не готові за неї змагатись. Наприклад, 25-го грудня 1990 року на з'їзді депутатів СССР поставлено під голосування резолюцію про це, що з'їзд визнає республіканські декларації про суверенність. Із депутатів, які заступали Україну, тільки 49 голосували „за", 119 голосували „проти". 39 стримались, 24 не голосували і 18 були відсутні. Дуже цікавою річчю є те, що цілий ряд депутатів голосували за суверенністю в Києві, і проти неї в Москві.

Відносно переходу до вільного ринку і уряд і Верховна Рада роблять — з незначним спізненням — приблизно те саме, що робить уряд Ґорбачова. Коли Верховна Рада Росії дозволила на приватну власність селян, Верховна Рада України ухвалила закон подібний до вгорі цитованого закону СССР про приватну власність 7-го лютого Верховна Рада України прийняла закон про підприємство, та закон цей теж суттєво не різниться від союзного закону. Які дискусії на тему переходу до вільного ринку ведуть українські економісти? Дискусій тих багато менше чим в Росії. Професійний журнал „Економіка Радянської України" аж до 1990-го року з ніякою ініціятивою в тому напрямі не вийшов. Журнал продовжував друкувати дрібні і чисто технічні статті про те, як поправити різні частини плянової економії. Щойно в 1990 році появилось кілька статтей про вільний ринок, та виходить, що в [illegible] ніяких прихильників правдивого вільного ринку немає. Не виключене теж, що вони пишуть так як перед тим, цебто щоб не надто відставати від інформації лінії КПСС.

Автори однозгідні в цьому, що систему командної економії треба змінити. Та це, що вони пропонують, вільним ринком не є. Наприклад, у своїй статті „Проблеми радикальної перебудови народного господарства України", що появились в жовтні 1990 року, академік І. Лукінов каже таке: „Іти тим самим шляхом, яким свого часу будували діючу нині систему господарства... — ...тобто через насильну денаціоналізацію, приватизацію, відмову взагалі від державної власности і подібні архіреволюційні дії — привело б тільки до чергового розвалу господарства...". Всі арґументи автора базовані на ідеї реґульованого вільного ринку.

У 1990 році в листопаді появились три статті на тему переходу до вільного ринку. Авторами першої статті п.з. „Економіка Української РСР на шляху до ринку" є В. Геєць, В. Дем'яненко, І. Волощук та В. Носков. На їхню думку, перехід до вільного ринку викликав би банкрутство не менше чим 30 відс. підприємств і спричинив би падіння виробництва на 15 до 20 відс. Вони радять, щоб насамперед передати селянам землю в оренду, а потім дозволити їм землю викупити. Вони пропонують, щоб не звільнити з контролю значну кількість цін на споживчі товари і в тому самому часі суґерують, щоб надприбутки передати державі. Це є ще одна досить фантастична ідея комуністичного чи, як тепер модно казати, соціялістичного вільного ринку.

У другій статті „Про деякі наслідки переходу на ринкову економіку", В. Усенко говорить специфічно не про вільний ринок, а про соціялістичний вільний ринок. Він страшить читача банкрутством підприємств і ростом безробіття. „Ось чому", — каже автор, — „потрібен потужний держсектор, який, використовуючи закони ринку, працював би високо ефективно". І далі: „Адже навіть при активному дробленні державної власності в акціонерних утвореннях можна зберегти вплив суспільства, якщо переважна норма акцій належатиме державі...". У січневому числі журналу автори О. Білоус та В. Рогач пропонують таке чудо-диво: „На перших кроках до ринкової системи грошова система УРСР грунтується на радянських карбованцях як єдиній загальносоюзній одиниці оновленої федерації, а разом з тим і на республіканській грошовій одиниці — карбованцях які є паралельною вільноконвертованою валютою".

Таких еляборатів є більше в „Економіці Радянської України". Вони переважно пропонують так званий реґульований ринок, де роля держави вправді менша чим перед тим, та де держава все таки є власником і землі, і основних індустріяльних підприємств — принаймні у формі власника більшости акцій. Держава має теж реґулювати значну кількість цін у вирішальний спосіб впливати на розподіл національного доходу. У більш практичній площині, ідеї переходу до вільного ринку були виложені в декларації Верховної Ради України з листопада 1990 року під заголовком „Концепція переходу Української РСР до ринкової економіки". Декларація має і політичний і економічний аспект.

З політичної точки зору, Декларація базується на ідеї незалежности України. Вона передбачає ні від кого незалежний банк, власні гроші і мито. Відносно основної проблеми податків, декларація мабуть свідомо невиразна. Там говориться про незалежний бюджет України, та не має там ніякого виразного натяку на те, що союзний уряд не має права безпосередньо збирати податки в Україні.

Закінчення буде.

ПАРЛЯМЕНТСЬКА ФРАКЦІЯ Народного фронту Латвії на своєму засіданні відмовилася розглянути вимогу дев'ятьох осіб, що голодують — учасників ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи. Вони вимагають для себе різних пільг і полегш. Голодівка триває вже другий тиждень. Одного з дев'яти в тяжкому стані відвезено до шпиталю.

ЛІДЕР ІРАКСЬКИХ КУРДІВ Масуд Барзані повідомив, що договір про утворення курдської автономії буде підписано в середині червня або, принаймні, в кінці другої декади цього місяця. Сторони ще мають погодити питання про кордони курдської автономії. Найбільш проблематичною залишається доля досить великого міста Кіркук, одного з центрів нафтопереробні промисловості Іраку. І Багдад і курди намагаються довести своє право на це місто. Барзані припускає, що буде знайдено компроміс у вигляді змішаної адміністрації в Кіркуці.

У ВІВТОРОК, 11-ГО ЧЕРВНЯ, в столиці Туреччини Стамбулі відкрилася сесія ради Соціялістичного інтернаціоналу. В ній беруть участь представники 90 партій з понад 40 країн, в тому числі делеґати з Литви і Естонії. Азербайджан, Вірменія, Грузія, Латвія і РСФСР послали до Стамбулу своїх спостерігачів.

Чикаґо вітало поворотців

На фото (зліва) Петро Дудич, Андрійко Дудич і Богдан Ґроґола, учасники привітальної паради в Чикаґо.

Коли в серпні минулого року іракські війська напали на Кувайт, то дуже скоро після того частини американських збройних сил були вислані до Савдійської Арабії для оборони від такого ж нападу на цього союзника ЗСА. Після кількамісячної підготови союзні війська почали воєнні дії 16-го січня з метою звільнити Кувайт, чого довершили з постійною допомогою літаків-бомбардувальників. Хоча воєнні дії не тривали довго, бо вже 27-го лютого президент ЗСА Джордж Буш дав наказ припинити вогонь, то переживання рідних про безпеку тих, що воювали важко описати.

Тому немає нічого дивного, що ціла Америка з небувалим ентузіязмом вітала з поворотом своїх вояків-переможців. Чикаґо з особливим захопленням готувалося до такої зустрічі-привіту.

Військова парада на честь поворотців з участю їх самих і цілого ряду ветеранів з інших воєнних дій відбулася у п'ятницю, 10-го травня, на головній маґістралі чикаґського середмістя. Біля 700,000 громадян вітало маршуючі колони військовиків. Разом з ними маршували також українсько-американські ветерани з чикаґської 32-ої Станиці. Двох членів станиці, Петро Дудич і Богдан Ґроґола, маршували з транспарентами, на котрих видніли написи „Боже благослови Америку", „Вітаємо з поворотом усіх членів американських збройних сил". З батьком також маршував у параді його 11-ій син Андрійко, Богдан Ґроґола, на своєму плякаті мав виписані імена членів американських збройних сил українського походження, які брали участь у воєнних діях в околицях Перської затоки. Завдяки цим учасникам серед сотень різного роду військових і державних прапорів у цій параді гордо майорів український національний синьо-жовтий прапор зі золотим тризубом.

Привітальна парада тривала понад три з половиною години та мала офіційну назву „Чикаґо вшановує військовиків ЗСА".

Драматичний...

(Закінчення зі стор. 2)

таке: на мою пропозицію в УРП створено комісію з питань партійної етики. Мене ввели до складу цієї комісії. Це, мабуть, єдине, що мені сьогодні під силу — і я з вдячністю погодився.

Мій фізичний стан не дозволив мені висидіти в залі до кінця вечірнього засідання. Пізно увечері мені переповіли як далі розвивалися події на з'їзді. Мій гість зауважив, що коли слухали промови, то складалося враження, нібито переважна більшість делеґатів на боці С. Хмари. Та коли почалося голосування, більшість виявилася на боці Л. Лук'яненка.

Так воно відбувалося й далі. Скажімо, за пропозицію Степана Хмари, котра забороняла приймати колишніх комуністів до УРП раніше, ніж через п'ять років після виходу із КПУ, проголосувало менше, ніж чверть делеґатів з'їзду. С. Хмара вважав цю пропозицію вельми важливим елементом своєї програми. По бачивши, що переважна більшість з'їзду її не підтримує, він зняв свою кандидатуру із списку кандидатів на становище голови партії. Головою Української Республіканської Партії був знову обраний Л. Лук'яненко, а С. Хмара, як і раніше, отримав пост його заступника. Це рішення з'їзду я вважаю мудрим: С. Хмара і надалі представлятиме ту частину партії, радикалізм якої є максимальним. Другим заступником було обрано Олега Павлишина. Це молодий партієць (28 років), що виявив не абиякі здібності. Він представлятиме помірковане крило партії, котре становить переважну більшість.

Як бачимо, в праці ІІ з'їзду УРП не бракувало драматизму. Та помиляється той, хто вбачає в цьому драматизмі ознаки слабости партії, її ахіллесову п'яту. Гадаю, що навпаки: не та партія перемагає, котра намагається приховати суперечності — перемагає та партія, яка діє гласно, відкрито і щиро. Сьогодні головним завданням партії є глибинна робота серед народу — і саме цей шлях обрала УРП.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції у фінській столиці, міністер закордонних справ Німеччини Ганс-Дітріх Ґеншер заявив, що його уряд є зацікавлений в успіху ґорбачовських реформ і підтримує кроки совєтського президента до тісного співробітництва з західніми країнами. „Ми вважаємо, що інтеґрація Совєтського Союзу в світову економічну систему послужить загальним інтересам," — сказав Ґеншер. Міністер повідомив також, що зустрічався зі своїми колеґами з прибалтійських республік, які домагаються державної незалежности. „Я вважаю, — сказав Ґеншер, — що прибалтійські республіки можуть досягнути своїх цілей в процесі діялогу і переговорів в дусі принципів конференції в справах безпеки і співробітництва в Европі".

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Великобританії Даґлас Гирд на пресконференції в Німеччині, де він відбув зустріч з Гансом Дітріхом Ґеншером, заявив, що ні один з керівників „великої сімки" в Лондоні не пообіцяє Міхаїлові Ґорбачову великої фінансово-економічної допомоги. Цілком можливо, що це сказав Гирд німецькій газеті „Більд", яка повідомила, що канцлер Коль має намір побувати з короткою візитою у Москві ще до приїзду Ґорбачова у Лондон. „Більд" висловила припущення, що совєтський президент буде переконувати канцлера виступити ініціятором фінансового забезпечення „перебудови" в СССР.

Ділимося сумною вісткою
з ріднею, приятелями і українською громадою,
що у вівторок, 4-го червня 1991 р.
на 90-му році життя відійшов від нас у вічність
наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, ПРАДІДУСЬ та ШВАҐЕР

бл. п.

МИХАЙЛО ЧОРНИЙ

дипл. інженер-лісник, колишній надлісничий в Добрівлянах, Україна, учасник Визвольних Змагань в 1918-1920 рр. в лавах Української Галицької Армії.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 6-го і п'ятницю, 7-го червня 1991 р. в Тайстусвілл, Фльорида. Похований там же на католицькому цвинтарі.

У глибокому смутку:

дружина — СТЕФАНІЯ
син — ІГОР ЧОРНИЙ
дочка — ХРИСТИНА БОЛЯНД з родиною
шваґри — МИРОН і КЛИМЕНТИНА ЖМУРКЕВИЧІ
та дальша родина в Америці, Австралії й Україні

Українське Патріярхальне Світове Об'єднання

ділиться сумною вісткою з членами і українським громадянством, що у вівторок, 4-го червня 1991 р. на 83-му році життя відійшов у Божу Вічність

бл. п. професор

ПЕТРО ЗЕЛЕНИЙ

довголітній голова УПСО, голова Патріярхального Т-ва на Бельгію, дійсний член НТШ, проф. УТІГ, проф. Українського Католицького Університету, член Т-ва „Свята Софія" й інших інституцій та наукових товариств.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися 10-го червня 1991 р. в Антверпені, Бельгія.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родині і численним друзям складаємо глибоке співчуття.

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІЯРХАЛЬНОГО СВІТОВОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Фестиваль церкви св. Юра

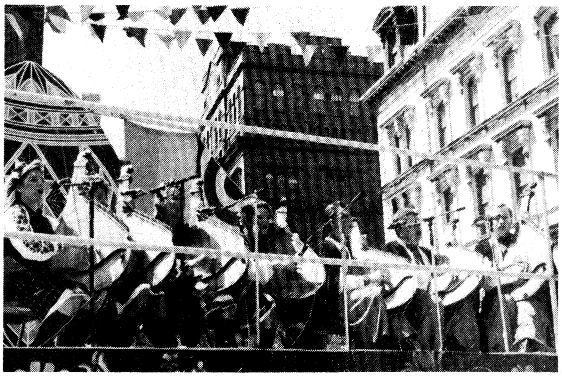
Фестивалі церкви св. Юра започатковані у пам'ятний рік святкування 200-ліття Незалежности Америки і 100-ліття поселення українців у цій країні. Тож і не диво, що в той рік він був особливо величний. Він мав тоді велику мистецьку програму, на яку приїхали танцювальні і співочі групи з усіх довколишніх місцевостей.

І так він перейшов у традицію. Щороку приблизно в той самий час, в половині травня, сьома вулиця три дні належить українцям. Приготування до фестивалю відбувались завчасу. Пані в кухні ліпили вареники тиждень заздалегідь. Кілька днів перед самим фестивалем формувалися стояки і будувалася сцена під професійною кермою невтомного арх. Тараса Гірняка.

Стоянки щоразу заповнюються українськими мистецькими виробами, книжками та домашнім печивом, а головне — варениками і голубцями, якими численні відвідувачі найбільше захоплюються.

На фестивалі церкви св. Юра: юні бандуристи під керівництвом сестри Бернарди.

„Гомін Степів" виступає на фестивалі

Та найбільше глядачів приваблює українська молодь, одягнена в чудові національні строї, а також унікальний український інструмент бандура.

Програма звичайно починається в п'ятницю о 7-ій год. вечора. Цього року її відкрив о. Патрикій Пащак ЧСВВ. Він здібний оратор, відмінно володіє українською і англійською мовою, великою мірою саме завдячуючи йому, фестиваль має постійних відвідувачів.

Керівником мистецьких програм від довшого часу є всім нам відомий громадський діяч Едвард Камінський.

Найбагатша мистецька програма припадає на суботу, триває вона звичайно від 2-ої до 4-ої, а вечірня частина — від 6:30.

Особливо святковим є недільне відкриття програми. Велику сцену вщерть виповнює дітвора школи св. Юра, яка під професійною батутою невтомної Дарії Гензи виводить гагілки. Треба дати велике признання пані Гензі, яка вже довгі роки приготовляє зміну танцюристів. Її правою рукою є її дочка Дарія, яка тепер відповідає за вишкіл Молодих Верховинців Осередку СУМу в Ню Йорку, в чому їй допомагає старша сестра Оля.

Останніх кілька років в неділю о 4-ій год. в церкві св. Юра відбулися концерти релігійних і музичних творів у виконанні хору „Думка".

Майже щороку, цього року також, у фестивалі брала участь наша талановита співачка Ляриса Магун-Гурин.

Цього року також виступали танцюристи Школи українських народних танців під керівництвом відомої мисткині Роми Прийми-Богачевської.

Певна річ, не може бути фестивалю без бандуристів Школи кобзарського мистецтва — вони щороку тішать глядачів своєю грою.

Цього року з новою програмою виступив ансамбль „Гомін Степів". Публіка прийняла його громом оплесків.

Радісною новинкою був виступ наймолодших бандуристів Школи св. Юра під професійним керівництвом сестри мґр Бернарди, яких присутні дуже дуже тепло привітали. При тій нагоді слід згадати, що сестра мґр Бернарда кобзарське вміння дістала на інтенсивних курсах бандури в Ню Йорку.

І на закінчення кобзарських виступів присутніх втішило тріо бандуристок-солісток з Іваном Лехіцьким, який тепер є диригентом „Гомону Степів".

Традиція фестивалів важлива є для нас не тільки з погляду фондів, але ми маємо добру нагоду продемонструвати перед чужинцями наші національні надбання.

Микола Чорний

Високе відзначення для молодого священика-науковця

Докторант з богослові в Торонтонтському університеті, о. Петро Галадза, отримав від престижевої Канадської ради досліджен на суспільних наук і гуманістики степендію в сумі 14,060 дол. Ця стипендія найбільша, що її видає канадський уряд. Два роки тому о. Галадза також одержав стипендію від провінції Онтаріо.

Рівнож цього року Канадська асоціяція університетів і коледжів вибрала о. Галадзу на науковий обмін з Україною. В осені молодий науковець досліджуватиме архіви Митрополита Андрея Шептицького у Львові для своєї дисертації про богословське підложжя літургічної діяльности Митрополита.

Видатні західні наукові журнали уже почали друкувати статті о. Галадзи. Недавно він також накрутив відеокурс для семінаристів в Україні п. з. „Вступ до літургічних наук", що його видав Інститут Східньо-Християнських Наук ім. Митрополита Андрея Шептицького в Оттаві за фінансовою допомогою Владики Василя Лостена.

о. П. Галадза

В Ню Йорку помер М. Пирський

Ню Йорк. — У середу, 12-го червня 1991 року тут помер на 91-му році життя бл. п. Михайло Пирський, активний член великої української громади, власник крамниці, жертводавець на різні національні цілі.

Панахида у п'ятницю, 14-го червня о год. 7-ій вечора в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку (129 Схід 7-ма вулиця); похорон в суботу, 15-го червня о год. 9-ій до церкви св. Юра, а потім на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Залишились в глибокій жалобі: сестрика Чеслава і сестрінок Евген, близький друг Покійного Теодор Подоба.

Створено...

(Закінчення зі стор. 1)

знати, на що підуть ці кредити, коли їх повертати, які проценти і т.д. Але я не вірю в ці кредити. Це якийсь блеф. Я не знаю яка країна має зараз такі великі вільні суми. Гроші, звичайно, є. Але вони є у конкретних фінансистів, в конкретних банках і вони просто так не віддадуть. Особисто я сьогодні не дав би під уряд Совєтського Союзу жодного мільйона", — підкреслив В. Гриньов.

Гантер...

(Закінчення зі стор. 1)

сорочок, показ народних одягів з різних областей України та цілий ряд курсів народного мистецтва. Точні дати концертів, ціни квитків вступу та оплати поодиноких курсів будуть подані на сторінках преси. За точнішими інформаціями можна телефонувати до Л. Зелик в Ню Йорку на число (212) 677-1551, а в Гантері (518) 989-6218.